

Nummer 95 (2007-1)

Officieel orgaan

van de

Filatelistenvereniging

"NOVIOPOST"

te

Nijmegen

verschijnt 4x per jaar

IN DIT NUMMER

POSTWINKEL NIJMEGEN

MACHINESTEMPELS DEEL 4

NOORDUYN-NORSEMANSTORY

inschrijffnummer K.v.K. 40145615

REDACTIE

Redactieadres:

**F. v.d. Puttestraat 27
6535 WD Nijmegen
Tel. 024-3562711**

Expeditie:

J.H.M. Furer

Redactie:

**J. Spijkerman
J. Mulder**

Fotografie: **W.A. v.d. Wagt**

Grafische vormgeving:

W. Resink

Programma 1^e helft 2007

dinsdag 20 februari, middagbijeenkomst

woensdag 21 februari, Workshop Thematische Filatelie

In verband met Postzegel Totaal is er geen regionale ruilavond in februari.

zondag 25 februari, **Postzegel-Totaal** in alle zalen van de "Klokketoren" van 10.00-17.00 uur.

vrijdag 2 maart, ledenavond

dinsdag 20 maart, middagbijeenkomst

maandag 26 maart, regionale ruilavond thema Scandinavië

vrijdag 6 april, ledenavond tevens kijkavond voor de kavels van grote halfjaarlijkse veiling op 07-04-2007

zaterdag 7 april, grote halfjaarlijkse veiling alleen voor leden, bezichtiging van de kavels tussen 10.30-12.00 uur.
aanvang van de veiling 13.30 uur.

dinsdag 17 april, middagbijeenkomst

maandag 23 april, regionale ruilavond thema Duitsland

vrijdag 11 mei, ledenavond , (= 2de vrijdag)

dinsdag 15 mei, middagbijeenkomst

maandag 21 mei, regionale ruilavond thema Oostenrijk en Zwitserland (= 3de maandag)

vrijdag 1 juni, ledenavond tevens veiling met alle kavels inzet BOD!!! Als afsluiting van het seizoen is er een gratis presentieverloting waarbij iedere aanwezige gegarandeerd een prijs ontvangt.

dinsdag 19 juni, middagbijeenkomst

maandag 25 juni, regionale ruilavond thema Engeland en Gebieden.

Alle bijeenkomsten vinden plaats in "de Klokketoren", Slotemaker de Bruïneweg (hoek Muntweg), Nijmegen (tel. 024-3552649).

Aanvang middagbijeenkomsten 14.30 uur, zaal open 14.00 uur.

Regionale ruilavonden van 19.30 uur tot 22.00 uur.

Aanvang gewone bijeenkomsten 20.00 uur, zaal open 19.00 uur.

Op alle gewone bijeenkomsten is er een veiling met goede kavels. Daarnaast is er een presentie, bis en gewone verloting.

De bijeenkomsten van de jeugd zijn van 19.00 uur tot 20.30 uur op de vrijdagen 9 maart, 13 april, 11 mei en 8 juni.

Ledennieuws

Opgezegd

182 Mevr. J.C.M. Meyer

851 Th. G.P. Blom

1134 Y. Coolen

Nieuwe leden

982 A.J.W. Barends

Wintersport

Of er op 21 februari sneeuw ligt, kunnen we op het tijdstip dat we dit schrijven, niet voorspellen. Maar voor de sport waar wij aan denken is dat ook niet nodig. Op deze dag is er een bijeenkomst van de Workshop Thematische Filatelie. Voor een deel van ons is de filatelie een sport en als u wat meer training wil, moet u gewoon eens naar zo'n bijeenkomst gaan. Het aantal deelnemers groeit gestaag en we horen veel enthousiaste geluiden.

Zoals al vaker gezegd: niet ALLEEN voor mensen die thematisch verzamelen, maar ook de verzamelaars uit de traditionele hoek kunnen frisse ideeën opdoen voor hun verzameling.

Kom daarom eens kijken op de volgende bijeenkomst op 21 februari om 19.30 uur in De Klokketoren. Zoals gebruikelijk is de eerste training gratis. Net als de daarop volgende.

Veiling

Voor onze volgende grote veiling op 7 april 2007 kunt u tot op de ledenbijeenkomst van 2 februari bij onze veilingmeester een lijst inleveren. Deze lijst dient te worden aangeleverd als een Exel-sheet in een door de vereniging gemaakt formaat. Voor degene die voor de eerste keer een lijst wil inleveren, dient daarvoor contact op te nemen met de veilingmeester.

De floppy's met Exel-sheets kunt u naar de veilingmeester sturen of op een van de bijeenkomsten bij hem inleveren. Zijn adres is:

H. Pierlo, Oliemolen 5 , 7041 BR 's Heerenberg, tel. 0314-661433

Deelnemers tentoonstelling Postzegel Totaal 2007

1. Cees van Hoek, Zwitserland
"De kleine uurstempels van "'s-Gravenhage"	5 kaders
2. J.Ebben, Nijmegen
"Ierland"	4 kaders
3. C.W.P. Post, Oosterhout
"De Zuidelijke Landen"	4 kaders
4. P. Vader, Nijmegen
"De schipper tot oogmerk"	4 kaders
5. J. Spijkerman, Arnhem
"Nederlandse pakketzegels"	3 kaders
6. H. Wilderbeek, Eindhoven
"Versnipperde fascinatie: Postverkeer van het hertogdom Braunschweig tot aan het einde van de postale zelfstandigheid in 1868".	6 kaders
7. Th. Koning, Groningen
"De arctische Vikingen, de ontdekkers van Amerika"	1 kader

Programma Bekertoernooi 25 februari 2007

Aanvang Algemeen gedeelte 10.15 uur

O.C.G. van der Vliet (Winterswijk)
"Belastingzegels: de fiscus is zwaar gelijmd"

C.L.J. de Kaper (Assen)
"Digitale frankering in Nederland"

C. van Hoek (Aedermannsdorf)
"Mijn onderzoek van de "Kleinrond"-stempels van 's-Gravenhage"

H. Wilderbeek (Eindhoven)
"Versnipperde fascinatie: briefverkeer van het hertogdom Braunschweig tot aan het einde van de postale zelfstandigheid in 1868"
Einde Algemeen gedeelte ca. 12.00 uur

Aanvang Thematisch gedeelte 13.30 uur

J.H.L. van den Bosch (Klimmen)
"Pesten per post"

D. Jimmink ('t Zand)
"Turnen, een poeslieve bezigheid?"

Th. Koning (Groningen)
"De arctische Vikingen, de ontdekkers van Amerika!"

C.J.W. Dekker (Capelle a/d IJssel)
"Het 4e Internationale Pooljaar 2007-2008"

M. van Ooijen (Wateringen)
"Op zoek naar de Verenigde Naties"

Einde Thematisch gedeelte ca. 15.45 uur

De volgorde van de lezingen per gedeelte worden door loting vastgesteld.

Postzegel

Jaarlijkse postzegel - ruil en - informatiedag
modern postzegel verzamelen in al zijn facetten

Computer en filatelie

door leden van Novipost
demonstraties en Internet

Tentoonstelling

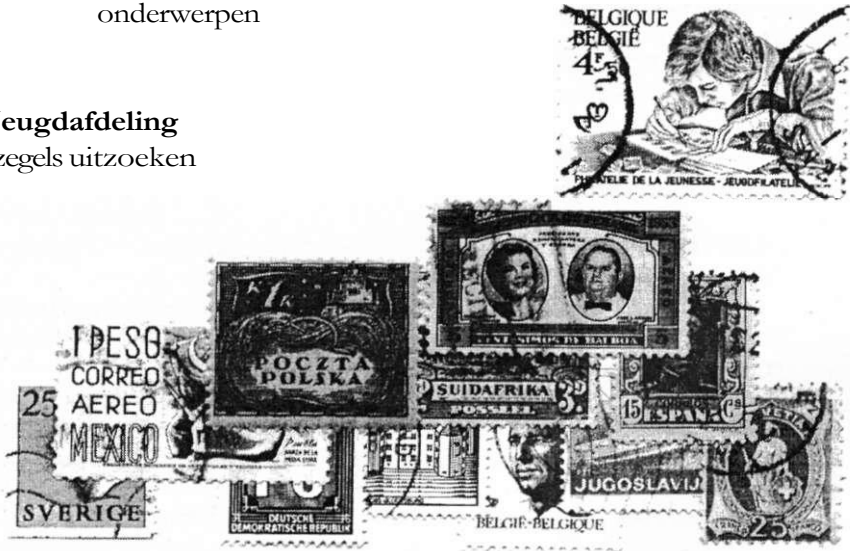
Verzamelingen
van leden

Beker toernooi

Dialezingen over Thematische en
Algemene filatelistische
onderwerpen

Jeugdafdeling

zegels uitzoeken

- totaal

**Zondag 25 februari 2007 van 10.00 - 17.00 uur
in alle zalen van Wijkcentrum 'de Klokketoren'**

Ruilen

Voor het kenmerk van de
verzamelaar genoeg ruimte

Taxaties

Gratis vrijblijvende taxaties
door deskundigen

Volop bekende handelaren

uit Nederland en Duitsland
met materiaal van de hele wereld

Informatie

over het moderne verzamelen
landelijke filatelistische vakbladen

Filatelistische opruimings/restanten - markt

Bestaande uit postzegels, poststukken e.d.

Uit diverse nalatenschappen

Rondzenddienst

Het nieuwe seizoen is in september weer van start gegaan. Een periode van intensief werken van de commissie is achter de rug en er is gelegenheid tot nadenken. Want dat is nodig nu er van diverse zijden kritiek komt op de rondzenddienst. Aan de ene kant is kritiek goed, dan blijven we alert; aan de andere kant moeten we dat zoveel mogelijk zien te voorkomen, Daar gaan we dus rap wat aan doen. De commissie is al bij elkaar geweest om ruggespraak te houden en te zorgen dat alles weer naar ieders tevredenheid gaat functioneren.

Wij zijn het gezamenlijk eens geworden en hebben een aantal afspraken gemaakt die we nader aan u willen voorstellen.

1. De gerichte rondzending voor wat betreft Nederland en Duitsland wordt drastisch ingekrompen, zodat meer boekjes van beide landen in de wijkronzending worden opgenomen. In elk doosje behoren voortaan enkele boekjes Nederland en Duitsland te zitten.
2. Boekjes die meerdere keren hebben gelopen (5 a 6 keer) of praktisch leeg zijn, worden direct uit de roulatie genomen en vervangen door andere boekjes.
3. Boekjes met een waarde van minder dan € 25,- alsmede incourant materiaal worden voortaan niet meer geaccepteerd.
4. Boekjes die eerst gericht gelopen hebben, zullen zoveel mogelijk (na januari) nog in hetzelfde seizoen in de wijkronzending lopen. Zodoende kunnen de boekjes eerder terug naar de inzender.
5. Er wordt naar gestreefd een periode van twee jaar te bewerkstelligen dat de boekjes naar de inzender teruggaan zodat er ook een vlottere afrekening kan plaatsvinden.
6. Uw medewerking wordt gevraagd door te zorgen voor een vlotte doorstroming zodat een ieder op tijd aan zijn trekken komt.

Wij willen u er tevens op wijzen dat de duurdere zegels steeds schaarser worden aangeboden. De handel verschuift zich naar internet waar die zegels te koop worden aangeboden. Dat is een tendens waar ook wij mee te maken krijgen.

Echter hopen wij door deze maatregelen met minder boekjes te kunnen werken en dan kunnen we ook beter selecteren.

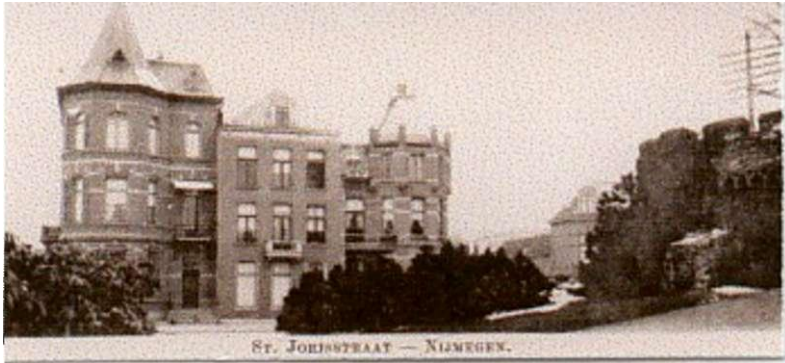
Een ander feit waar de commissie ook nu weer mee is geconfronteerd is dat enerzijds de kritiek vanuit de leden (en zeker niet ongegrond) bij ons de vraag doet rijzen van waar blijven onze leden om ook eens de moeite te nemen wat boekjes te plakken en bij ons in te zenden. Laten we met zijn allen proberen de zaak weer op de rails te krijgen. Met uw hulp moet dat zeker lukken. Nu zijn we afhankelijk van derden en moeten we maar afwachten wat dat ons brengt.

Namens de commissie rondzendingen
J.M. Rijdsdijk

THE NOORDUYN-NORSEMAN STORY

H. Jacobs

Er zullen niet veel Nijmegenaren meer zijn die de huizen op onderstaande foto zullen herkennen. Het betreft hier panden in de St.Jorisstraat die tijdens het fatale bombardement in 1944 verwoest werden.

Op nummer 30 werd op 6 april 1893 Robert, Bernard, Cornelis Noorduyn geboren. Hij was de zoon van de Nederlander Bernardus Noorduyn en diens Engelse echtgenote Harriet Ellen Churchill. Tot 1898 werd dit pand door de familie Noorduyn bewoond, daarna kwam de verhuizing naar Wolfskuil 77 B.

Anthony Fokker en Frits Koolhoven zijn twee zeer bekende Nederlandse luchtvaart pioniers, maar de derde, Robert Noorduyn is vrijwel onbekend en dus ook onbemind.

Ofschoon hij vloeiend Nederlands, Duits en Frans sprak, beschouwde hij Engels toch als zijn moeder taal en na afronding van zijn studies vertrok hij in 1914 naar Engeland.

Hij koos voor de vliegtuig industrie en werkte o.a. bij Sopwith Aviation, Armstrong Whitworth en British Aerial Transportation. Toevallig was bij deze laatste firma een zeer bekende Nederlander de manager, namelijk Frits Koolhoven en vooral bij deze firma was Robert Noorduyn zeer betrokken bij het ontwerpen van vliegtuigen voor commerciële doeleinden.

In 1920 vertrok hij naar de Verenigde Staten en werd aangesteld als manager van het Fokker filiaal in Teterboro, New Jersey.

Zijn eerste succes was de omschakeling van de eenmotorige Fokker F 7 naar de drie motorige Fokker. Eveneens was hij verantwoordelijk voor het ontwerp van de zeer degelijke en zeer populaire Fokker Super Universal.

Canada Post heeft er een speciale zegel aan gewijd, Michel 852, uitgegeven op 5 oktober 1982.

De hier afgebeelde G-CASK moest tijdens een vlucht van Winnipeg naar Cambridge Bay in de North West Territories daar achter gelaten worden. Elf maanden later werd het weer terug gevonden en de motor startte meteen. !!! Een ander exemplaar dat in de Burnside River terecht kwam startte na de redding ook weer meteen.

Uiteindelijk vertrok Robert Noorduyn in januari 1934 naar Montreal in Canada om daar zelf vliegtuigen te gaan bouwen.

Op de bovenste verdieping van het Canada Cement Building, gelegen aan het Philips Square in Montreal werd de Firma Noorduyn Norseman Aircraft Ltd. opgericht met als doel: Het ontwerpen en bouwen van de "Noorduyn-Norseman" het eerste vliegtuig speciaal ontworpen en gebouwd voor vluchten door Canadese "bush pilots" (bush = wildernis).

Noorduyn en zijn staf besloten dat het vliegtuig aan vijf voorwaarden moest voldoen:

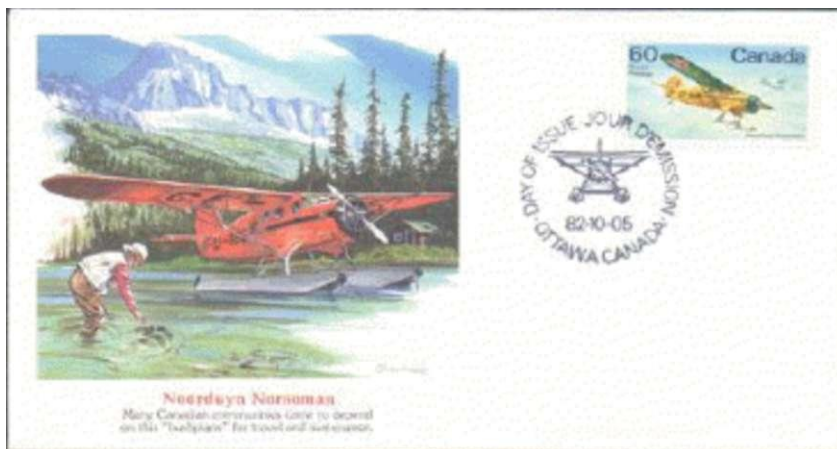
Het moest gemakkelijk en veilig zowel op water, sneeuw als ruige landingsstrippen kunnen landen.

Het moest in staat zijn om een grote variëteit en hoeveelheid van goederen te vervoeren, maar ook moest het snel tot passagiers accommodatie kunnen worden omgezet.

Het moest een uitstekend uitzicht vanuit de cockpit hebben, niet alleen voor normale vluchten, maar ook voor zoek- en reddings acties.

Het moest heel gemakkelijk te repareren en te onderhouden zijn met een minimum aan gereedschappen en ruimte.

De cockpit moest plaats bieden aan twee personen daar destijds nog geen moderne navigatieapparatuur en betrouwbare kaarten bestonden.

De eerste vlucht vond plaats op 14 november 1935 maar door de slechte economische toestand destijds werden er maar weinig "Norsemannen" geproduceerd.

Zij werden hoofdzakelijk gebruikt om mensen en vracht naar moeilijk bereikbare gebieden, vooral in het hoge noorden, te vervoeren, vandaar de naam "bushplane" en "Norseman" en het was zeer geliefd bij de bush piloten.

De Canadese luchtmacht bestelde 69 vliegtuigjes die gebruikt werden als trainers.

Canada Post heeft ook aan dit vliegtuig een speciale zegel gewijd, Michel 851, eveneens uitgegeven op 5 October 1982. De hier afgebeelde CF-SAM was het eigendom van de Saskatchewan Government Air Ambulance Service.

Toen WO II uitbrak veranderde de situatie drastisch want toen werd de Norseman door de Amerikaanse luchtmacht "geadopteerd" en in dienst genomen als licht transport toestel.

U ziet hier de UC-64As afgebeeld waarvan er maar liefst 762 gebouwd en door de Amerikanen in gebruik werden genomen.

Niet alleen "Norsemannen" werden door Noorduyn Aircraft gebouwd, wat dacht U van de Harvard vliegtuigen die voor piloten opleiding werden gebruikt ? 2590 exemplaren werden er door Noorduyn vanaf 1940 gebouwd en een groot aantal hiervan vliegt nog steeds.....!!!!

Robert Noorduyn overleed op 22 februari 1959 in zijn huis in South Burlington, Vermont, VS en eveneens in 1959 werd de productie van de Noorduyn Norseman stop gezet, maar hij werd niet vergeten.

Duizenden Nederlanders, waaronder natuurlijk ook vele Nijmegenaren, passeren jaarlijks hetzij zakelijk of privé de aankomst en vertrek hallen op het vliegveld in Montreal, Canada, thans bekend als Montreal-Pierre Elliott Trudeau International Airport, voorheen Dorval Airport.

Slechts weinigen weten dat zich hier een plaquette bevindt onthuld op 19 februari 1979 door Mr. Austin Latremouille, destijds president van Noorduyn-Norseman Aircraft Ltd, ter ere van een groot Nijmegenaar, de wereld beroemde vliegtuigbouwer Robert Noorduyn.

De "Norsemannen" hebben in meer dan 60 landen gevlogen en wij zien hier b.v. een Norseman afgebeeld op een zegel van de Falkland Eilanden, uitgegeven in 1969

Red Lake in Ontario, Canada, noemt zich heel trots de Noorduyn-Norseman hoofdstad van de wereld en daar is ook het Norseman Heritage Park gevestigd.

Het park is gemakkelijk te vinden vanwege de gele Norseman die, hoog op een voetstuk, aan de ingang van het park staat.

Als U in Uw Google zoekmachine <http://www.red-lake.com/> in tikt krijgt U een schat van informatie omtrent dit fameuze vliegtuigje.

Als U weer eens gaat vliegen en U krijgt een maaltijd aan geboden is de kans groot dat deze uit een Noorduyn - Norseman keuken komt. Ook worden door deze firma, thans Noorduyn-Norseman Inc. geheten en gevestigd te St.Laurent, bij Montreal, babybedjes en stretchers, speciaal voor gebruik in vliegtuigen gefabriceerd.

Een Norseman was "de Ster" in een 1942 Warner Brothers film met James Cagney getiteld Captains of the Clouds.

En in Nederland ? Er bevindt zich een Norseman in het Aviodrome in Lelystad. Het is de voormalige F-AZBN, dat overgenomen werd van de Amerikaanse luchtmacht, dat daar thans gerestaureerd wordt en ooit weer het luchtruim zal kiezen.

Dit artikel is tot stand gekomen dankzij de welwillende medewerking van de zoon van Robert Noorduyn, Robert Hancock Noorduyn in de V.S. en diens kleindochter, Ms. Julie Briggs, die ook een website betreffende haar overgrootvader heeft gemaakt: <http://www.noorduyennorseman.com/> alsmede de Hr. Henk Rullmann van het gemeente Archief in Nijmegen.

Allen HARTELIJK DANK!!!

(de auteur heeft dit artikel eerder in Brepost geplubliceerd en de tekst voor Novioposta aangepast)

Machinestempels als verzamelgebied (4)

Jos M.A.G. Stroom.

In de vorige aflevering heb ik aandacht besteed aan de machinestempels uit de Kerst- en Nieuwjaarsperiode (KNJ), die elk jaar opnieuw weer voor verrassingen zorgen. Opvallend was dit jaar het geringe aantal poststukken met de TNT-POST-nummerstempels. Ik heb er slechts enkele gezien. Het zal een hele klus worden om de in 2006 gebruikte stempels te inventariseren en te achterhalen uit welke plaatsen ze afkomstig zijn. TNT-Post beschikt helaas niet over concrete gegevens. Hoe anders was dat "vroeger".... Mocht u met gegevens kunnen helpen, dan houd ik mij van harte aanbevolen.

In deze 4e aflevering wil ik graag aandacht besteden aan de beginperiode van het gebruik van stempelvlaggen: dat zijn de teksten of afbeeldingen (soms helaas alleen maar lijnen) die naast de datumstempel worden afgedrukt. Ook in thematische verzamelingen kunnen vlagstempels een leuke en belangrijke rol spelen.¹⁹⁾

Misschien lukt het u om op "POSTZEGEL TOTAAL" in februari a.s. enkele van deze stempels te bemachtigen ! Voor de prijs van deze stukken hoeft u het meestal niet te laten.

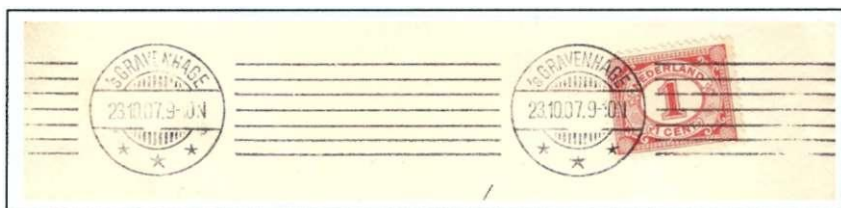

19. Afdruk van vlagstempel met het Nederlandse wapen, uit de Bickerdike-machine op 25 mei 1905.

De eerste machines met een vlagstempel waren de bekende Bickerdike- en Columbia-machines uit de jaren 1904-1907, naar Duits en Amerikaans voorbeeld. Afbeelding 3 (in aflevering 1) toont een voorbeeld van een Columbiastempel, met het woord NEDERLAND in een wapperende vlag. En in afbeelding 19 is een mooie afdruk van het Nederlandse wapen te zien, afkomstig uit de Bickerdike-machine. ")

In 1906 werd de eerste Noorse Krag-machine in gebruik genomen. Afdrukken uit die Krag-machine zijn herkenbaar het zgn. continu-stempel: het loopt door over het gehele poststuk, en er zitten 2 plaatsnaamstempels in, onderling telkens verbonden door 7 horizontale lijnen (afbeelding 20).

Na deze Krag-machine voor 's Gravenhage kwamen er nog een aantal in gebruik. Die latere machines hebben grotere darumstempels, zonder arcering en het aantal lijnen varieert van 4 tot 6. Deze stempels worden "continuerende stempels" genoemd omdat de stempeling doorloopt over de gehele bovenzijde van de post. Zoals we later in deze aflevering zullen zien, is ook in Nijmegen een Krag-machine gebruikt, en wel van 1907 tot in 1932.)

20. Afdruk van het continuerende stempel uit de Krag-machine te 's Gravenhage met daarin de datum 23 oktober 1907.

Pas in 1919 verschijnt er voor het eerst een "tekst" in plaats van horizontale lijnen. In 5 plaatsen wordt in dat jaar en ook in 1920 in Krag-machines reclame gemaakt voor het bezoeken van De Vierde Nederlandsche Jaarbeurs (afbeelding 21).

21. Stempelafdruk uit de Krag-machine in Amsterdam, op een grote envelop, zodat de reclametekst voor De vierde (in letters) Nederlandsche jaarbeurs driemaal te lezen is. Datum: 13 XII 1919.

In de Flier-stempelmachines, die al vanaf 1912 gebruikt werden, is in 1920 ook reclame gemaakt voor De 4de Nederlandsche Jaarbeurs (afbeelding 22). Daarvóór was er in 1919 in Amsterdam ook al gestempeld met "Opent een rekening bij den Postcheque en Girodienst" (afbeelding 23). Bij dit laatste stempel kan men nog bedenken dat het gaat om reclame voor de eigen zaak (het "Staatsbedrijf P&T"), maar waar de reclame voor de Jaarbeurs in Utrecht aan te danken is, is een vraag waar ik nog geen antwoord op heb kunnen vinden. Het stempel Kon. Ned. Postvaart Vlissingen-Engeland (afbeelding 24) past weer wel in de eigen toko, zoals ook de postale wenken (afbeelding 25) daartoe gerekend kunnen worden.

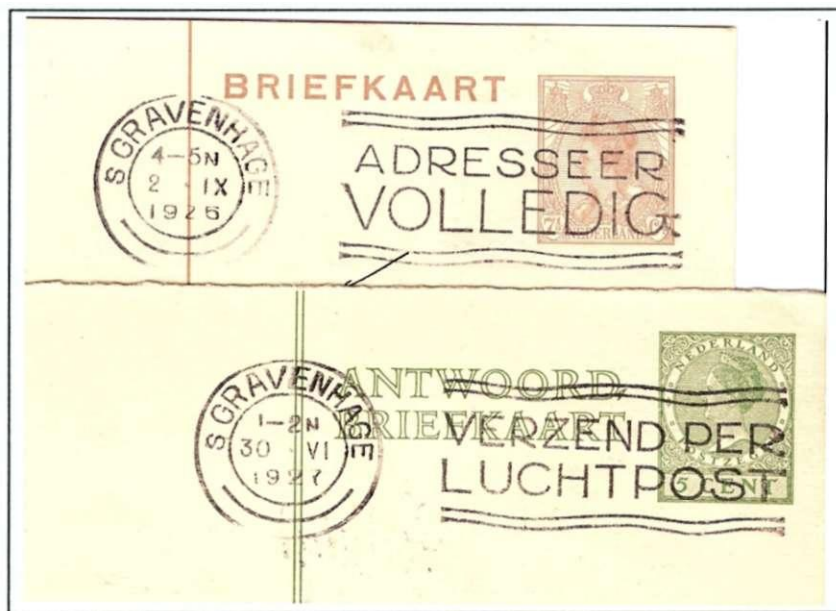

Van boven naar beneden:

22. Stempelasdruk uit een Flier-machine (Amsterdam) met reclame voor de 4de (cijfer 4!) Ned. Jaarbeurs. Datum: 3 januari 1920.

23. Stempelasdruk van de allereerste reclamevlag in een Flier-machine: Opent een rekening bij den Postcheque en Girodienst, Amsterdam, 7 X 1919. De lay-out van dit stempel heeft kennelijk model gestaan voor de vlag van afbeelding 16 uit 1920.

24. Stempel uit de Flier-machine in Amsterdam met reclame voor de Kon.Ned. Postvaart Vlissingen-Engeland, gebruikt vanaf 1922 tot 1925.

25. Enkele voorbeelden van "postale wenken" uit een Haagse Flier-machine in 1926 en 1927.

Bleu Band: een bijzonder geval....

Intussen was het bedrijfsleven wakker geworden en kreeg P&T (toen nog Post en Telegraaf) van diverse kanten verzoeken om in poststempels reclame te maken voor particuliere handelsondernemingen. In de twintiger jaren van de vorige eeuw was P&T naarstig op zoek naar nieuwe inkomsten en werd van alles bedacht om geld te kunnen verdienen: overal werd reclame "verkocht". Overwogen werd zelfs reclame voor bepaalde producten uit het bedrijfsleven op de achterzijde van postzegels te drukken, maar (gelukkig?) is dat niet doorgedaan.

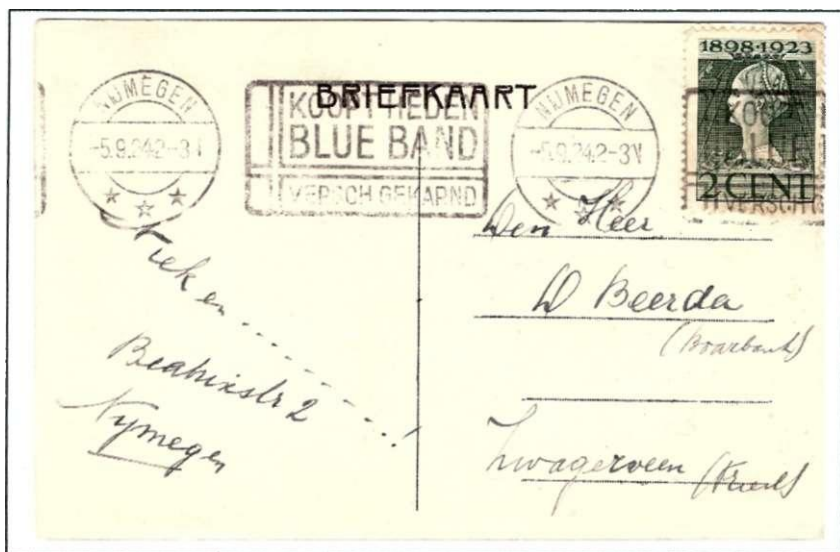
Wie zich grondig wil informeren over de discussies die — op hoog niveau — hierover gevoerd werden, raad ik aan het artikel van Gert Holstege over de Blue Band-stempels ¹²⁾ te lezen. Hierin beschrijft hij o.a. dat er in maart 1924 een overeenkomst tot stand kwam tussen P&T en de directie van de N.V. Van den Bergh's Fabrieken te Rotterdam. Vanaf 1 september 1924 tot en met 28 februari 1925, dus gedurende een periode van 6 maanden, zou er reclame voor Blue Band gemaakt worden in een tiental stempelmachines. ¹³⁾ Hiermee was het — voor die tijd — enorm hoge bedrag van fl. 21.000,— gemoeid. Bovendien moest N.V. Van den Bergh zelf de kosten van het aanmaken en plaatsen van de stempels betalen!

Op 31 augustus 1924 werden de eerste stempels in de machines gemonteerd, zodat het publiek vanaf 1 september de reclametekst (afbeelding 26) onder ogen zou krijgen. Maar toen brak de hel los! Zowel publiek, pers en boterfabrikanten gingen heftig te keer, en ook Anton Jurgens' Margarinefabrieken¹⁶ bond de strijd aan.

Hoofdpunten uit het conflict waren:

1. de posterijen plaatste de Blue Band reclame ook op post van de concurrentie, en
2. de woorden "versich gekarnd" wekten de suggestie dat het om boter, en niet om margarine zou gaan.

Er werden enkele rechtszaken in kort geding gevoerd, en al eind september 1924 kwamen Van den Bergh's Fabrieken en de Posterijen overeen verder af te zien van het gebruik van de reclamestempels. De laatste mij bekende Stempeldatum is 30 september 1924. In totaal is uiteindelijk ook maar 1/6 deel van de afgesproken som geld betaald.

26. Continuerend machinestempel uit de Krag-machine in Nijmegen, met de Blue Band reclame.
Datum: 5 september 1924.

Deze kwestie was éénmalig en uniek: vanaf dat moment is het niet meer mogelijk geweest om in poststempels reclame te maken voor particuliere commerciële handelsondernemingen. Wel bleef P&T, naast de zgn. "postale wenken", ook poststempelreclame maken voor congressen, tentoonstellingen en andere zaken van algemeen, sociaal en cultureel belang of nut (afbeelding 27). In 1925 is dit ook van toepassing verklaard voor het maken van reclame ten behoeve van gemeentelijke belangen. Er zijn sedertdien veel vlagstempels aan dit soort van onderwerpen gewijd, en het heeft ook geleid tot enkele tientallen reclamehandstempels in de periode

1925-1970⁽⁵⁾. Grote uitzondering hierop is de commerciële reclame die gemaakt is voor Linoleum, in het postkantoorstempel van Krommenie van 1926-1929 (afbeelding 28). Hier heeft het gemeentebestuur van Krommenie de woorden "gemeentelijke belangen" wel heel erg ruim geïnterpreteerd!⁽⁶⁾ Let wel: het gaat hier niet om een handstempel en niet om een machinestempel.

27. Ook reclame voor "Nederlandsch Fabrikaat" gold kennelijk als "algemeen belang", 's Gravenhage, 18 oktober 1929.

Sedertdien wordt in stempels alleen reclame gemaakt voor culturele, sociale en charitatieve doelen en zaken van publiek- en algemeen belang. En natuurlijk voor doelen en aandachtspunten m.b.t. de post zelf.

28. Reclamebandstempel Krommenie, met reclametekst: Krommenie / Nederlandsch Linoleum en boven en onder de datum nogmaals Nederlandsch / Linoleum. Geen vlagstempel maar handstempel, maar naast het Blue Band-stempel wel het enige stempel met reclame voor een handelsonderneming. Datum: 23 januari 1929.

PS: ter wille van de ruimte zijn de meeste afbeeldingen niet op geheel poststuk afgebeeld. Het is echter wel aan te raden om vlagstempels "op stuk" te verzamelen en ze niet uit- of af te knippen.

- 3) (Zie aflevering 1): Over het gebruik van stempelmachines te Nijmegen in de periode 1907 - 1947 is eerder gepubliceerd door Jacques C. Rutten en Jos M.A.G. Stroom in de Catalogus Waalpost 88, Nijmegen 1988, blz. 24-44.
- 10) De oudste stempeltoestellen in Nederland hadden uitsluitend dagtekening-stempels, dus zonder vlag. Het waren dezelfde stempels die handmatig gebruikt werden. Machinale afstempelingen uit die **Stempelapparaten** zijn zelfs voor specialisten maar moeilijk van handmatig aangebrachte stempels te onderscheiden. Ik zal ze hier buiten beschouwing laten.
- 11) Over de Bickerdike-stempelmachine is door mij uitvoerig geschreven in De Postzak nr.183, blz. 302-313. Uitgave van Po & Po, september 1996.
- 12) Gert Holstege, De Blue Band-stempels 1924, in Filatelie Informatief 5530-1/28 (september 1984) en 5530-29/31 (april 1986). Holstege geeft een goed overzicht van alle voors en tegens op het gebied van reclame binnen een overheidsbedrijf. Het is wel een tamelijk "juridisch-technische" verhandeling.
- 13) Deze machines stonden in 8 plaatsen. Vier daarvan (Breda, Groningen, Nijmegen en Zwolle) hadden een Krag-machine. In Amsterdam, Den Haag (2 stuks), Rotterdam (2 stuks) en Utrecht-Station waren de stempelvlaggen in Flier-machines (niet-continuerend) gemonteerd.
- 14) Van den Bergh's fabrieken en Jurgens' Verenigde Fabrieken zouden in 1927 samen gaan in de Margarine Unie, die op haar beurt in 1930 weer opging in "Unilever".
- 15) Een overzicht daarvan is te vinden in Reclamehandstempels en Gelegenheidsstempels, F.W. van der Wart, 6e druk, 1985. Uitgave van Po & Po.
- 16) Zie daarover: Particuliere reclame in poststempels verboden..... in Catalogus Saenphilex 2003, blz.52-61 en Het Poststempel met reclame voor Linoleum in Krommenie in Krommenieër Kroniek no. 35, september 2004 blz. 66-70.

De postwinkel in Nijmegen

Sinds zaterdag 11 november 2006 heeft Nijmegen iets nieuws op postgebied. Op de hoek van de Bisschop Hamerstraat en de In de Betouwstraat werd op die datum de 'Winkel van TNT Post' geopend. Deze winkel is een postvestiging in de ware zin van het woord: men kan er alles krijgen voor het verzenden van post, maar geen concertkaartjes afhalen, geen Postbankzaken afhandelen en geen kentekenbewijzen overschrijven, om maar enkele van de activiteiten te noemen die we van het postkantoor gewend zijn.

Afbeelding 1: de winkel

De opening van deze unieke postwinkel (er is nog maar één andere, in Heemstede) kreeg veel publiciteit. In Nijmegen was tevoren huis-aan-huis een reclamefolder verspreid in de vorm van een kaartenet. Eén van die kaarten was bedoeld voor een ballonnenwedstrijd.

Afbeelding 2: kaartenet,

voorzijde

Afbeelding 3: kaartenet, tekst

Afbeelding 4: kaart voor ballonwedstrijd

Assortiment

In de postwinkel worden uiteraard postzegels verkocht. In velletjes van tien stuks, zoals we al enkele jaren gewend zijn. Ook briefkaarten, verhuiskaarten en pakketzegels zijn er in de gebruikelijke verpakkingen te koop. Een groot deel van het assortiment kan men zelf 'uit de muur trekken', door gebruik te maken van de automaten die in de winkel opgesteld zijn. Daar komt geen baliemedewerker meer aan te pas, en dat is precies de bedoeling van TNT Post.

Afbeelding 5: set van tien briefkaarten

Automaatstroken

Voor filatelisten het meest interessant zijn twee nieuwe apparaten in de postwinkel waarmee men zelf automaatstroken kan printen om brieven en pakketten mee te frankeren. Deze 'automaatstrokenautomaten' bestaan aan de buitenkant uit een beeldscherm (touch screen), een weegschaal, een betaalgedeelte en een opvangbak voor de stroken. De apparaten, die vervaardigd zijn door fabrikant Wincor/Nixdorf, bevatten twee rollen voorbedrukt zegelpapier. Een smalle rol voor de gewone automaatstroken en een brede rol voor automaatstroken met barcodes. Het zegelpapier is ontworpen door Inge Madlé, de graveur van drukkerij Johan Enschedé in Haarlem.

Ook deze automaten mikken op de zelfwerkzaamheid van de klant. Wie de aanwijzingen op het beeldscherm opvolgt, kan zelf 'postzegels' en 'pakketzegels' in de juiste waarden aanmaken voor de te versturen post. Eerst legt men de zending op de ingebouwde weegschaal, vervolgens moet men aangeven of het om een brief of een pakket gaat (kan het door de brievenbus?), of het een zending binnen Nederland

Afbeelding 6: automaatstrokenautomaat

betreft of naar het buitenland en of het een zending naar een antwoordnummer betreft. De machine geeft dan het verschuldigde bedrag aan. Men kan dit betalen met chipknip of pinpas en daarna komt de automaatstrook uit het apparaat. Een bon wordt automatisch meegeprint, met in het geval van een pinpasbetaling de strook van de betaalautomaat daaraan vast.

Wat voor automaatstroken kan men nu in de postwinkel aanmaken? We laten de stroken zien zoals die geleverd werden in november en december 2006, dus nog in de tarieven van vorig jaar.

Brief binnenland € 0,39
 Prioritybrief Europa € 0,69
 Prioritybrief buiten Europa € 0,85
 Basispakketzegel Nederland € 6,20
 Barcodezegel voor het sturen van een pakketzending naar antwoordnummer € 0,00.

Afbeelding 7: automaatstrook voor een binnenlandse brief

Afbeelding 7a: de bijbehorende bon, inclusief betaalautomaatstrook

post	
Bisschop Hamerstraat 2 6511 NB Nijmegen	
TNT00001 30-11-2006 18:47	
1 Brief binnenland	€ 0,39
Totaal:	€ 0,39
BTW: 0.00 %	€ 0,00
ma t/m vr 8.00-18.30a koopavond tot 21.00a zaterdag 8.00-17.00a	

BETAALAUT	
OM AAT	
DATUM	30/11/06 TIJ
D	18:46:42
KASSANR	6HT602 REF
ERENTIE	315
TOTAAL	EUR 0,39
TLV	
GIRO	1295168 PASNR
POSTBANK	687V507
NSNR	4101872 TRA
U HEEFT BETAALD	
TOT ZIENS	

BOEKINGSPERIODE 334	
Bedankt en tot ziens!	

Afbeelding 8: automaatstrook voor een priority-brief naar een Europese bestemming; let op het geprinte prioritylabel

Afbeelding 9: automaatstrook voor een prioritybrief naar een buiten-Europese bestemming

Afbeelding 10: pakketzegel in de vorm van een automaatstrook; de zegel heeft een eigen barcodenummer, zodat hij gevolgd kan worden via track & trace

Afbeelding 10a: de bijbehorende bon; het barcodenummer van de pakketzegel is op de bon afgedrukt

TNT | post

Bisschop Hamerstraat 2
6511 NB Nijmegen

TNT00002
29-12-2006
11:47

1 Basis Pakket Ned	€ 6,20
Totaal:	€ 6,20
BTW: 0.00 %	€ 0,00

ma t/m vr 8.00-18.30

koopavond tot 21.00

zaterdag 8.00-17.00

Barcode:
3SPPW1200685

Vervoer door TNT Post onder
de Algemene Voorwaarden
voor opgedragen Postvervoer
laatste versie.

Meer informatie:
www.tntpost.nl
Verzendstatus:
www.tracktrace.nl

Afbeelding 11: barcodezegel voor een pakketzending naar een antwoordnummer

Afbeelding 11a: de bijbehorende bon; zendingen naar een antwoordnummer hoeven niet gefrankeerd te worden, dus deze zegel is gratis. Het barcodenummer is op de bon afgedrukt

Aan automaatstroken en bonnen is te zien uit welke van beide automaten ze komen. De producten uit de ene automaat zijn voorzien van het nummer (TNT)0001 en die uit de andere van (TNT)0002. Leuk voor specialisten! De eerste weken zijn de beide apparaten veel door verzamelaars gebruikt. Uit het hele land kwamen automaatstrokenverzamelaars en liefhebbers van nieuwe postontwikkelingen de automaten uitproberen. Enkele slimmeriken boden de Nijmeegse stroken zelfs al te koop aan op Ebay!

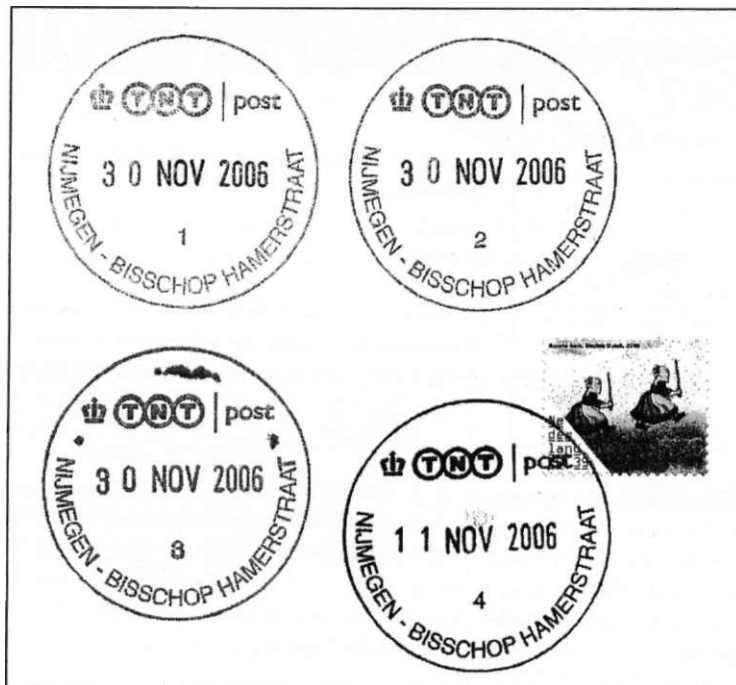
Wat nog meer?

In de nieuwe postwinkel kan de klant postzegels kopen en frankeerstroken printen, maar staan ook twee automaten voor het maken van 'persoonlijke postzegels' en prentbriefkaarten. De foto of andere afbeelding kan men vanaf een eigen cd-rom of usb-stick in zo'n apparaat inlezen. Verder kan men in de winkel zijn pakketten inpakken: daarvoor is TNT-pakpapier en — plakband beschikbaar.

Naast al die doe-het-zelf-activiteiten hebben we één aspect nog niet genoemd: in de winkel is natuurlijk wel personeel aanwezig. Deze vriendelijke TNT-ers helpen u zonodig bij het gebruik van de automaten, ze verzorgen aangetekende brieven en verrichten andere handelingen die (nog) niet geautomatiseerd zijn en u kunt gekochte zaken uiteraard bij hen afrekenen.

Stempels

Voor de postwinkel zijn natuurlijk ook stempels aangemaakt. Vier handstempels in de nieuwe huisstijl van TNT Post, zoals ze ook aan alle andere postvestigingen zijn verstrekt.

Afbeelding 12: Handstempels NIJMEGEN- BISSCHOP HAMERSTRAAT nummers 1 t/ m 4

Alle 'post'-vestigingen in Nijmegen

Het monumentale, 100 jaar oude postkantoor aan de Van Schevichavenstraat is door Postkantoren BV (een samenwerkingsverband van KPN en TNT) verkocht. Er komen woningen en winkels in het gebouw. De activiteiten die in het oude postkantoor plaatsvonden, zijn gesplitst: voor postzaken gaat men voortaan naar de nieuwe Winkel van TNT Post, voor Postbankzaken kan men terecht in de 'Postbank Winkel' op de Mariënborg. In totaal waren er eind 2006 negentien TNT-vestigingen in Nijmegen. TNT Post heeft een handig kaartje gemaakt waar ze allemaal op te vinden zijn en waarop u kunt zien welke diensten er geleverd worden.

J. Rutten en J. Spijkerman

In Nijmegen zijn we er voor u op 19 plekken!

Wellicht heeft u het reeds vernomen: het Postkantoor aan de Scheivichavenstraat is omgezet in een Postbank Winkel en een winkel van TNT Post. Het overige assortiment van het Postkantoor vindt u op andere plekken in Nijmegen. In het kaartje staan al onze vestigingen in Nijmegen en daarbij staat vermeld welk assortiment u daar aantreft. U bent van harte welkom.

De nieuwe vestigingen:

- 1 Postbank Winkel, Mariënborg 90, voor al uw Postbank zaken (met uitzondering van buitenlandse geld, Traveller Cheques en Money Transfer) en de CV studentenkaart.
- 2 Winkel van TNT Post, Bisschop Hamenstraat 2, voor al uw postzaken

Het volledige assortiment van Postbank, TNT Post en de overige Postkantoor producten vindt u in:

- 1 Postkantoor, Zwarenveld 6800
- 2 Bruna, Daelweg 263
- 3 Bruna, Molweg 46
- 4 Bruna, Haterbeweg 829
- Postkantoor Zwarenveld biedt tevens ticketverkoop voor concerten en attractieparken en uitbetalingen Gemeentelijke Sociale Dienst

Het volledige assortiment van TNT Post vindt u in de nieuwe winkel, in de Postkantoren en in de volgende winkels:

- 7 Tabak en Lechtuigshop De Dampier, Lange Hoelstraat 85
- 8 Bruns Tabak, Krayenhofflaan 339
- 9 Spar, St. Annastraat 49
- 10 De Bloementuin, Groenestraat 202
- 11 DA Drogerij, Symfoniestraat 172
- 12 C1000, Leuvenbroek 1028
- 13 Elan Lijftronic, Meijhorst 7013
- 14 De Weezenhop, Weezenhof 5504
- 15 DA Drogerij, St. Jacobsaan 434-435
- 16 Drogerij Jacob, Heyendaalweg 216
- 17 UMC St. Radboud, G. Grooteplein Zuid 10

Zekelijke klanten kunnen voor het TNT Post assortiment ook terecht bij:

- 18 Business Point van TNT Post, St. Annastraat 178
- 19 Business Point van TNT Post, Van Rosenbergweg 110

Daarnaast zijn er nog 17 lokaties met 1 of meerdere Giromaten in Nijmegen!

Afbeelding 13: kaartje met de Nijmeegse 'post'-vestigingen

Bronnen

G. Dekker: 'Het oude postkantoor als hapklare makelaarsbrok'. In: De Volkskrant, 8 november 2006, p. 7

H. A. Wolf: 'TNT' Automaatstroken Nederland'. In: Bulletin Postuumat nr. 133 (november 2006), p. 24-26

'Postwinkel vervangt postkantoor' In: MAIL nr. 20, 15 november 2006, p. 2-3

Website TNT Post

Website R. C. Bakhuizen van den Brink: 'Peel & Stick, Hang and Sell and Track & Trace products'

FILATELISTEN VER. "NOVIOPOST"

Bestuur

Voorzitter:

A.F. Buijtenhuis, Tolhuis 20-30,
6537 LW Nijmegen, tel. 024-3449032
buijtenhuis@telebyte.nl

Secretaris:

W.J.M. Goossens, Vendelierstraat 15
6562 NA Groesbeek, tel. 024-3974654
w.j.m.goossens@chello.nl

Penningmeester:

A. Thijssen, Bongerd 68,
6581 TH Malden, tel. 024-3581054
Postbankrekening 575462 t.n.v.
Fil. Ver. "NOVIOPOST" Nijmegen

Commissie Veilingen:

H. Pierlo, Oliemolen 5
7041 BR 's Heerenberg, tel. 0314-661433

Ledenwerving:

Mevr. Th.G. v. Hoogstraaten-v. Rijswijk,
Zebratr. 18, 6531 TX Nijmegen,
tel. 024-3550895

Afdeling Jeugd:

H.M. van Rooijen, Heydenrijkstr. 74
6521 LD Nijmegen, tel. 024-3234447

Commissie Activiteiten:

A.G. van den Berg, Diepvoorde 27-18,
6605 GP Wychen, tel. 024-6411149

Rondzending:

G.L.P. Dezaire, Lankforst 52-14,
6538 KH Nijmegen, tel. 024-3446150.

Pr-afdeling

vacature

Bibliotheek

W.J.M. Goossens, Vendelierstraat 15
6562 NA Groesbeek, tel. 024-3974654

Rondzending Tijdschriften

J. Diesveld, Wendelenkamp 42,
7091 TX Dinxperlo, tel. 0315-652179

Uitleenadres catalogi

Mevr. Th.G. v. Hoogstraaten-v. Rijswijk,
Zebratr. 18, 6531 TX Nijmegen,
tel. 024-3550895

Nederlandse FDC-dienst

H.J.W.H. de Vos, De Lingert 62-06
6605 DW Wijchen, 024-6417236
Postbankrekening 4346530 t.n.v. Ned.
FDC-dienst "NOVIOPOST" Nijmegen

Rondzenddienst

Algemene leiding:

J.M. Rijsdijk, Postweg 37
6523 KR Nijmegen, tel. 024-3221596

Administratie:

G.L.P. Dezaire, Lankforst 52-14,
6538 KH Nijmegen, tel. 024-3446150.
Postbankrekening 2744133
t.n.v. Hoofd Rondzendingen "Noviopost"

Aanleveren/afwikkelen Boekjes

M.C. Meeuwse, Diamantstraat 46
6534 WZ Nijmegen, tel. 024-3561965

Distributie wijk rondzendingen:

C. Knoop, Leuvenbroek 10-18 N
6546 XB Nijmegen, Tel. 024-3555606

J.L. Spaargaren, Hertstraat 5

6531 KL Nijmegen, tel. 024-3559693

Distributie Gerichte Rondzendingen Ned. en Overzee:

C. Knoop, Leuvenbroek 10-18 N
6546 XB Nijmegen, Tel. 024-3555606
c.knoop3@chello.nl

Distributie Gerichte Rondzendingen:

H.A. Schreven, Broerdijk 142
6523 HE Nijmegen, tel. 024-3234430

Ledenadministratie

J.H.A. Ebben, Jekerstraat 15
6542 RZ Nijmegen, tel. 024-3771648
E-mail: leden-noviopost@kpnplanet.nl

Redactie Novioposta

Inleveren copy en overige zaken:

J. Mulder, Hazeleger 218,
5431 HT Cuijk, tel. 0485-314047

Nieuwtjesdienst Buitenland

G.A.J. Kolman, Akkerslagen 45
5364 RG Escharen, 0486-473868
Postbankrekening 5552048 t.n.v. Hoofd
Nieuwtjesdienst "NOVIOPOST" Nijm.